

Міністерство освіти і науки України
Асоціація навчальних закладів України
приватної форми власності
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова
Європейський університет

МОЛОДЬ, ОСВІТА, НАУКА, КУЛЬТУРА І НАЦІОНАЛЬНА САМОСВІДОМІСТЬ

*Збірник матеріалів
VII Всеукраїнської
науково-практичної конференції
15–16 квітня 2004 р.*

У 7-ми томах
Том 1

друкується за рішенням Вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол №10 від 30 березня 2004 р.), Вченої ради Європейського університету (протокол №3 від 15 березня 2004 р.) та Координаційної ради Асоціації навчальних закладів України приватної форми власності (протокол №10 від 27 лютого 2004 р.)

Київ
Видавництво Європейського університету
2004

Редакційна колегія:

Андрущенко В.П. — ректор НПУ імені М.П. Драгоманова, академік АПН України, доктор філософських наук, професор (відп. редактор).

Тимошенко І.І. — голова Асоціації навчальних закладів України приватної форми власності, ректор Європейського університету, професор (заст. відп. редактора).

Відповідальний секретар — кандидат педагогічних наук, доцент *Кондратенко А.І.*

Члени редколегії:

Ареф'єва О.В. — доктор економічних наук, професор; *Бондар В.І.* — академік АПН України, доктор педагогічних наук, професор;

Бровдій В.М. — академік УЕАН, доктор біологічних наук, професор;

Вовк А.П. — доктор педагогічних наук, професор; *Волинка Г.І.* — доктор

філософських наук, професор; *Грехов А.М.* — доктор фізико-математичних наук, професор;

Гуткевич С.О. — кандидат економічних наук, доцент; *Закович М.М.* — доктор філософських наук, професор;

Іщук С.І. — доктор економічних наук, професор; *Козаченко О.І.* — кандидат технічних наук, професор;

Левківський К.М. — кандидат історичних наук, доцент; *Лондар С.Л.* — доктор економічних наук, професор;

Мацько А.І. — академік АПН України, доктор філологічних наук, професор;

Міхайленко В.М. — доктор технічних наук, професор; *Оніщенко І.Г.* — доктор політичних наук, професор;

Палеха Ю.І. — кандидат культурологічних наук, професор; *Погребенник В.Ф.* — доктор філологічних наук, професор;

Пов'якель Н.І. — кандидат психологічних наук, доцент; *Тимошенко З.І.* — кандидат філософських наук, професор;

Тимошенко О.І. — кандидат історичних наук, доцент; *Худолий Л.М.* — доктор економічних наук, професор;

Шут М.І. — член-кореспондент АПН України, доктор фізико-математичних наук, професор.

Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість: 36. матеріалів. VII Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 15—16 квітня 2004 р.; У 7-ми т. / Редкол.: Андрущенко В.П. (відп. ред.) та ін. — К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. — Т. 1. — 402 с.

Збірник містить тексти виступів учасників конференції студентів та аспірантів вищих навчальних закладів України.

Тексти друкуються за редакцією авторів.

5. *Добробабенко Н.С.* Фирменний стиль: принципи, розробка, використання, оцінка.— М., 1988р.

6. *Про стан та перспективи розвитку туризму в Україні.* Інформаційно-аналітичний матеріал до парламентських слухань. К.: Комітет Верховної Ради України з питань молодіжної політики, фізичної культури, спорту і туризму, 2000. — 87 с.

7. *Туристичний потенціал західної України.* Напрями та можливості інвестування туристичного сектору з урахуванням польського досвіду. К.: Київський університет туризму, економіки і права, 2002.- 10 с.

8. *Хейнокен В.* Підручник з реклами. — М.: «Юнити», 1995. — 306 с.

9. *Франжіаллі Ф.* Тенденції розвитку міжнародного туризму. К.: Київський університет туризму, економіки і права, 2002.— 24 с.

10. *Шепель В.М.* Имиджология. Секреты личного обаяния. — М.: издат. Объед. «Юнити», «Культура и спорт», 1994.

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Поліна Комарецька
аспірантка, Європейський університет

В підприємницькій діяльності велика увага приділяється фінансовому потенціалу, який є однією з основних умов стабільного ефективного функціонування та розвитку підприємств, забезпечення їх стабільності на ринку та можливості протистояння конкурентам.

Потенціал визначають як всі ресурси і можливості, що існують на підприємстві, ефективне використання яких дозволить підприємству здійснювати прибуткову діяльність та утримувати чіткі конкурентні позиції на ринку. Однією із складових потенціалу є фінансовий потенціал.

Фінансовий потенціал — це сукупність усіх наявних на підприємстві фінансово — грошових можливостей і ресурсів, засобів і коштів, які необхідні для повної ефективної діяльності. Фінансовий потенціал формується із таких основних елементів, які і складають його структуру: власні фінансові ресурси; залучені додаткові засоби; фінансові потоки.

Необхідність формування фінансового потенціалу має місце на кожному підприємстві, якщо воно бажає досить тривалий час залишатись на ринку при високих конкурентних позиціях. Виникає й необхідність щодо управління, розвитку та збільшення резервів фінансового потенціалу підприємств, тому що, якщо не прагнути до даного збільшення, якомога найефективнішого використання фінансового потенціалу, то за досить не тривалий час можна опинитись поза конкурентними позиціями та зовсім збанкрутувати.

З фінансовим потенціалом тісно пов'язані такі поняття як фінансова стійкість та фінансове забезпечення.

Фінансова стійкість — це спроможність підприємства за рахунок власних коштів забезпечувати запаси й витрати, не допускати не виправданої кредиторської заборгованості та своєчасно розраховуватись за своїми зобов'язаннями.

Фінансове забезпечення — це стовідсоткове використання всіх можливих шляхів створення безперервного процесу ефективної діяльності підприємств.

Відношення та поєднання фінансової стійкості та фінансового забезпечення щодо фінансового потенціалу проявляється в тому, що при недостатньому фінансовому забезпеченні може виникнути фінансова не стійкість, наслідком якої обов'язково буде виникнення проблемних (кризових) ситуацій на підприємствах.

Управління в (проблемній) кризовій ситуації можна охарактеризувати, як процес роботи під тиском обставин таким чином, що дозволить керівникам аналізувати, планувати, організовувати, направляти і контролювати ряд взаємозалежних операцій при прийнятті швидких і раціональних рішень з невідкладних проблем, що постали перед підприємством.

Одним із шляхів виходу із фінансової кризи, яка має місце на підприємстві є своєчасне та вірне впровадження антикризового управління фінансами на підприємстві.

Антикризове управління фінансами — один із напрямів фінансового менеджменту, основним завданням якого є організація фінансової діяльності на підприємстві з урахуванням можливостей профілактики та подолання фінансової кризи. Антикризовий фінансовий менеджмент значною мірою повинен спиратися на функціональний та методо-

логічний інструментарій контролінгу, а також враховувати вимоги законодавства про банкрутство.

Особливий акцент у процесі організації антикризового менеджменту робиться на впровадженні ефективних методик прогнозування банкрутства та інструментів попередження фінансової кризи. Можна виокремити три основні блоки проблем, з якими стикаються фінансові служби за організації антикризового менеджменту:

- 1) прогнозування банкрутства та оцінка санаційної спроможності підприємства;
- 2) проблематика фінансування;
- 3) вибір найпріоритетніших напрямків використання обмежених фінансових ресурсів.

Прийняття правильних рішень ускладнюється, з одного боку, наявністю багатьох альтернатив під час вибору методів прогнозування банкрутства, джерел залучення фінансових ресурсів і напрямків їх використання, а з іншого — значною кількістю обмежувальних чинників: дефіцит часу, високий рівень ризику, рестрикційні умови використання капіталу тощо. Саме цим і зумовлена складність організації дійового антикризового фінансового менеджменту.

Формування, розвиток та управління фінансовим потенціалом є однією з основних функцій фінансових менеджерів на підприємстві. Суттєвою причиною кризового стану підприємств є неналежне виконання менеджерами покладених на них обов'язків щодо раціонального формування та використання фінансового потенціалу. Досить часто це зумовлено тим, що відповідальність за всю фінансову роботу на підприємстві перепокладається на інших працівників, таких як бухгалтери, а фінансові служби або взагалі відсутні, або їх завдання є невизначеними. В цьому зв'язку актуальності набуває визначення місця та ролі фінансових служб у функціональній структурі підприємств, які займаються дотриманням раціональної структури фінансового потенціалу підприємства та постійно знаходяться в пошуках його збільшення.

Для підприємств малого бізнесу, як правило, характерною є централізація всіх управлінських функцій, у т. ч. і функції формування та управління фінансовим потенціалом на рівні

керівника підприємства, який досить часто є і його власником (або співвласником). Якщо необхідно, з питань управління фінансовим потенціалом, керівник звертається до послуг зовнішніх консультантів. Це пояснюється тим, що підприємствам дешевше обходиться сплата послуг зовнішніх консультантів, ніж утримання власних фінансових служб, які будуть спеціалізуватись на питаннях фінансового потенціалу.

На середніх за величиною підприємствах відповідальність за управління фінансовим потенціалом покладається на головного бухгалтера, який підбирається таким чином, щоб його рівень кваліфікації дозволяв виконувати функції фінансового менеджера. Принципові рішення щодо збільшення резервів фінансового потенціалу на таких підприємствах приймаються за узгодженістю між головним бухгалтером і директором.

На великих підприємствах прийняття рішень у галузі формування та використання фінансового потенціалу, а також пошук шляхів його збільшення є компетенцією фінансового директора, якому підпорядковані всі фінансово-економічні служби підприємства. Місце фінансових служб у структурі підприємства та їх функціональні компетенції залежать від типу організаційної структури, яка запроваджена на підприємстві.

Як вихід з фінансової кризи, або взагалі недопущення самої фінансової кризи є постійне, вірне та вчасне забезпечення фінансового розвитку діяльності підприємства.

Для забезпечення фінансового розвитку та резервів фінансового потенціалу необхідна відповідна фінансова стратегія, в якій повинні бути закладені джерела фінансування розширеного відтворення.

Для зміцнення позицій фінансового потенціалу стратегією для більшості крупних компаній є досягнення самофінансування, яке в умовах формування ринкової економіки цілком визначається внутрішніми фінансовими можливостями підприємства та забезпечується високою нормою накопичення капіталу й дохідності.

Головна відмінність стратегії фінансового розвитку та критеріїв його успіху — це не порівняння отриманих доходів і витрат, а обсяг капіталу, який забезпечує виконання робіт, які контролює підприємство та, які забезпечують накопичення.

Основними елементами стратегічних фінансів є гнучкість та адаптованість. Вони дозволяють швидко реагувати на всі зміни та вносити відповідні корекції до стратегії підприємства, якщо такі необхідні. Стратегічні фінанси прискорюють розвиток підприємства. Ефективний розвиток може бути забезпечений двома шляхами: зовнішнім та внутрішнім.

Зовнішній — приєднання нових підприємств до вже існуючих, тобто відбувається одночасне фінансування в заздалегідь відоме, обране підприємство. Внутрішній розвиток — розширення діючого виробництва шляхом розвитку власної матеріально — технічної бази, тобто здійснюється поетапне фінансування.

В галузі стратегічних фінансів спостерігається процес диверсифікації фінансових вкладень, головною метою якого є довготривала прибутковість. Вона залежить від портфельної стратегії та оптимізації капіталовкладень. Щоб оцінити ефективність стратегічних фінансів, неможливо обмежитись лише показниками, що досліджуються в оперативному регулюванні. Однаковий рівень рентабельності, склад і структура виробництва не дозволяють зробити висновки про фінансовий стан підприємства, так як не дають об'єктивної оцінки щодо якості вкладень. В перспективі має значення величина прибутку на вкладений капітал.

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Володимир Корнус
аспірант, Європейський університет

1. Законодавча нестабільність податкової системи, розірваність податкового та бухгалтерського обліку.

Початком становлення сучасної податкової системи в Україні можна вважати 25 червня 1991 року прийняття Закону України «Про систему оподаткування». №1251-12. Але вже 13 березня 1992 року до Закону вносяться зміни. *З дати прийняття Закону по сьогоднішній день зміни вносяться 34 рази*

Вітальне слово учасникам конференції Голови Асоціації навчальних закладів України приватної форми власності, ректора Європейського університету, професора *Тимошенка І.І.* 3

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ:

Афшин Аделі

Управління соціальним розвитком трудових колективів в умовах ринкової економіки 5

Вишняков Василь

Економіка очима дітей України 6

Волинка Григорій

Філософія як складова університетської освіти:
історія і сучасність 14

Головатюк Володимир, Макєєв Олександр

Синтез 8-амінометильних похідних 3-арилокси-7-гідроксихромонів та вивчення їх противоракової активності 29

Грехов Андрій

Менеджмент та інформаційні технології — основа нової
Європейської програми ділового адміністрування (MBA&AT) . . . 32

Дідковська Ірина

Права людини в Україні : політичний моніторинг (до питання про діяльність омбудсмена) 40

Єфіменко Андрій

Людський фактор в організації захисту інформаційної системи підприємства 44

Ковшова Ірина

Проблеми та перспективи розвитку престижної реклами в туристичній сфері (на прикладі України) 47

Комарецька Поліна

Формування основ фінансового потенціалу підприємств 56